

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 172/21
Luxemburgissa 6.10.2021

Tuomio asiassa C-35/20
A (Rajojen ylittäminen huviveneellä)

Jäsenvaltio voi asettaa kansalaisilleen rikosoikeudellisten seuraamusten uhalla velvollisuuden pitää mukanaan voimassa oleva henkilötodistus tai passi, kun he matkustavat toiseen jäsenvaltioon millä tahansa kulkuvälineellä ja mitä tahansa matkareittiä.

Vaikka unionin oikeus ei ole esteenä sille, että määrätty seuraamus on luonteeltaan rikosoikeudellinen, se on sitä vastoin esteenä suhteettomille seuraamuksille, kuten sakolle, jonka rahamäärä on 20 prosenttia sakotettavan keskimääräisestä nettokuukausitulosta.

Suomen kansalainen A oli 25.8.2015 matkustanut Suomesta Viroon ja takaisin huviveneellä. Matkallaan A oli kulkenut Suomen ja Viron välillä sijaitsevan kansainvälisen merialueen kautta. Hänellä oli voimassa oleva Suomen passi, mutta hänellä ei ollut sitä mukanaan tällä matkalla. Hän ei siis ollut voinut esittää passiaan tai mitään muuta matkustusasiakirjaa paluumatkan yhteydessä Helsingissä suoritettussa rajatarkastuksessa, mutta hänen henkilöllisyytensä oli kuitenkin kyetty selvittämään hänen mukanaan olleesta ajokortista.

Syyttäjä (Suomi) nosti A:ta vastaan syytteen lievistä valtionrajarikoksesta. Suomen lainsäädännön mukaan Suomen kansalaisilla on rikosoikeudellisten seuraamusten uhalla oltava mukanaan voimassa oleva henkilökortti tai passi, kun he matkustavat toiseen jäsenvaltioon millä tahansa kulkuvälineellä ja mitä tahansa reittiä tai kun he saapuvat sen alueelle toisesta jäsenvaltiosta.

Käräjäoikeus katsoi A:n syyllistyneen rangaistavaan tekoon ylittäessään Suomen valtionrajan ilman, että matkustusasiakirja oli mukana. Se jätti kuitenkin A:n rangaistukseen tuomitsematta, koska teko oli vähäinen ja koska päiväsakkojärjestelmän mukaisesti A:n keskimääräisen kuukausitulon perusteella määräytyvä sakon rahamäärä oli 95 250 euroa.

Syyttäjä valitti tästä tuomiosta, mutta hovioikeus hylkäsi syytteen, jolloin syyttäjä valitti tästä tuomiosta korkeimpaan oikeuteen (Suomi). Korkein oikeus päätti tämän jälkeen esittää unionin tuomioistuimelle kysymyksen siitä, onko nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva Suomen lainsäädäntö ja muun muassa rikosoikeudellinen seuraamusjärjestelmä, jossa valtion rajan ylittämisestä ilman voimassa olevaa henkilötodistusta tai passia säädetty seuraamus on sakko, jonka rahamäärä voi olla 20 prosenttia sakotettavan nettokuukausitulosta, yhteensopiva SEUT 21 artiklassa¹ määrätyn vapaata liikkuvuutta koskevan unionin kansalaisten oikeuden kanssa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin täsmentää tuomiossaan ensinnäkin edellytykset, joiden täyttyessä asianomaiselle henkilölle voidaan asettaa velvollisuus pitää mahdollisesti rikosoikeudellisten seuraamusten uhalla mukanaan henkilötodistus tai passi, kun hän matkustaa toiseen jäsenvaltioon kuin siihen, jonka kansalainen hän on.

¹ Kun otetaan huomioon henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta yhteisön säännöstöstä 15.3.2006 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 562/2006 (Schengenin rajasäännöstö) vahvistetut rajojen ylittämistä koskevat säännökset.

Se toteaa tältä osin ensinnäkin, että direktiivissä 2004/38² käytetty ilmaisu ”joilla on voimassa oleva henkilötodistus tai passi”, jossa täsmennetään SEUT 21 artiklaa, merkitsee, että sen edellytyksenä, että jäsenvaltion kansalaiset käyttävät oikeuttaan mennä toiseen jäsenvaltioon, on, että heillä on mukanaan toinen näistä asiakirjoista ja että se on voimassa. Tällä vapaaseen liikkuvuuteen liittyvällä muodollisuudella³ pyritään helpottamaan vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden käyttämistä varmistamalla, että jokainen, jolla on tämä oikeus, voidaan helposti todeta tällaiseksi henkilöksi mahdollisen tarkastuksen yhteydessä. Näin ollen jäsenvaltio, joka asettaa kansalaisilleen velvollisuuden pitää mukana jokin kyseessä olevista asiakirjoista, kun he ylittävät valtion rajan siirtyäkseen toiseen jäsenvaltioon, edesauttaa tämän muodollisuuden noudattamista.

Toiseksi unionin tuomioistuin täsmentää seuraamuksista, joita voidaan määrätä unionin kansalaiselle, joka ei noudata mainittua muodollisuutta, viittaamalla jäsenvaltioille tältä osin kuuluvaan itsemääräämisoikeuteen, että jäsenvaltiot voivat säätää luonteeltaan mahdollisesti rikosoikeudellisista seuraamuksista edellyttäen, että nämä seuraamukset ovat muun muassa suhteellisuusperiaatteen ja syrjintäkiellon periaatteen mukaisia.

Unionin tuomioistuin toteaa näin ollen, että **unionin kansalaisten oikeus liikkua vapaasti ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jolla jäsenvaltio asettaa kansalaisilleen velvollisuuden pitää rikosoikeudellisten seuraamusten uhalla mukanaan voimassa oleva henkilötodistus tai passi, kun he matkustavat toiseen jäsenvaltioon** millä tahansa kulkuvälineellä ja mitä tahansa matkareittiä. Näitä seuraamuksia koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen on kuitenkin oltava unionin yleisten oikeusperiaatteiden, kuten suhteellisuusperiaatteen ja syrjintäkiellon periaatteen, mukaisia.

Unionin tuomioistuin päättyy samaan toteamukseen myös sen vaatimuksen osalta, jonka mukaan henkilötodistus tai passi on oltava mukana, kun jäsenvaltion kansalainen saapuu sen alueelle toisesta jäsenvaltiosta. Se täsmentää kuitenkin, että vaikka henkilötodistuksen tai passin esittämistä voidaan vaatia, kun jäsenvaltion kansalainen palaa tämän jäsenvaltion alueelle, velvollisuus pitää mukana tällainen asiakirja ei voi olla maahantulo-oikeuden edellytys.

Unionin tuomioistuin tarkastelee lopuksi kysymystä siitä, ovatko SEUT 21 artiklan 1 kohta ja direktiivi 2004/38, kun niitä luetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa⁴ määrätyn rangaistusten oikeasuhteisuutta koskevan periaatteen valossa, esteenä Suomen oikeudessa säädetyn kaltaiselle rikosoikeudelliselle seuraamusjärjestelmälle, jota sovelletaan silloin, kun valtion raja ylitetään ilman voimassa olevaa henkilötodistusta tai passia.

Se toteaa tältä osin, että vaikka jäsenvaltiot voivat vapaasti määrätä sakon seuraamuksena unionin oikeudessa myönnetyn oikeuden käyttämistä koskevan muotovaatimuksen noudattamatta jättämisestä, **tällaisen seuraamuksen on oltava oikeassa suhteessa rangaistavan teon vakavuuteen nähden**. Silloin kun, kuten käsiteltävässä asiassa, velvollisuutta pitää mukana voimassa oleva henkilötodistus tai passi on laiminlyönyt henkilö, jolla on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen ja jolla on tällainen asiakirja mutta joka on vain jättänyt ottamatta sen mukaan matkalle, rikos on lievä. Näin ollen **korkea rahamääräinen seuraamus, kuten sakko, jonka määrä on 20 prosenttia sakotettavan keskimääräisestä nettokuukausitulosta, ei ole oikeassa suhteessa tämän rikoksen vakavuuteen nähden**.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä

² Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77) 4 artiklan 1 kohta.

³ Direktiivin 2004/38 johdanto-osan seitsemäs perustelukappale.

⁴ Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohta.

olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuinta, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127